

UZASADNIENIE

Ł. K. został oskarżony o to, że w okresie od dnia 7.11.2011r. do 02.12.2011r. w W., ul. (...)w celu osiągnięcia korzyści majątkowej doprowadził T. Z.do niekorzystnego rozporządzenia mieniem w postaci pieniędzy w kwocie 5732,70 zł poprzez nie wywiązanie się z umowy i nie dostarczenie zakupionego towaru w postaci materiałów budowlanych, za które otrzymał zaliczkę w kwocie 5732,70 zł tj. o czyn z art. 286 § 1 kk.

Wyrokiem z dnia 6 listopada 2013 roku Sąd Rejonowy (...)w (...) uznał oskarżonego Ł. K.za winnego popełnienia zarzucanego mu czynu, przy czym ustalił, że działał on w krótkich odstępach czasu, w wykonaniu z góry powziętego zamiaru i zarzucany oskarżonemu czyn zakwalifikował z art. 286 § 1 kk w zw. z art. 12 kk i za to na tej podstawie skazał oskarżonego, a na podstawie art. 286 § 1 kk wymierzył mu karę 6 (sześciu) miesięcy pozbawienia wolności. Na podstawie art. 69 § 1 i 2 kk i art. 70 § 1 pkt 1 kk wykonanie orzeczonej wobec oskarżonego kary pozbawienia wolności Sąd warunkowo zawiesił na okres 2 (dwóch) lat próby. Na podstawie art. 33 § 1, 2 i 3 kk wymierzył oskarżonemu karę grzywny w wymiarze 50 (pięćdziesięciu) stawek dziennych, ustalając wysokość jednej stawki dziennej na kwotę 10 (dziesięciu) złotych, nadto zasądził od oskarżonego na rzecz Skarbu Państwa koszty sądowe.

Od powyższego wyroku apelację wniósł obrońca oskarżonego zaskarżając na podstawie art. 425 § 1 i 2 kpk w zw. z art. 427 § 2 kpk w zw. z art. 444 kpk oraz na podstawie art. 447 § 1 kpk powyższy wyrok w całości na korzyść oskarżonego.

Na podstawie art. 438 pkt 1 i 2 kpk wyrokowi zarzucił:

- obrazę przepisów prawa materialnego mogącą mieć wpływ na treść orzeczenia tj. w szczególności art. 9 kk w zw. z art. 286 § 1 kk poprzez ich zastosowanie i skazanie oskarżonego za zarzucany mu aktem oskarżenia czyn w związku z przyjęciem wystąpienia po stronie oskarżonego zamiaru bezpośredniego

popełnienia przestępstwa, podczas gdy ze zgromadzonego materiału dowodowego nie wynika, aby oskarżony posiadał taki zamiar i nie sposób udowodnić mu takiego zamiaru, co konieczne jest do wypełnienia po stronie oskarżonego znamion czynu opisanego w art. 286 § 1 kk;

- obrazę przepisów postępowania mogącą mieć wpływ na treść orzeczenia tj art. 424 § 1 i § 2 kpk poprzez jego niezastosowanie polegającą na tym, że Sąd pierwszej instancji pomimo przyjęcia, że Ł. K. popełnił zarzucany mu czyn w warunkach art. 286 § 1 kk w zw. z art. 12 kk nie zawarł w uzasadnieniu wyroku podstawy prawnej ani okoliczności, które decydowały o kwalifikacji czynu z art. 12 kk całkowicie tę okoliczność przemilczając;
- obrazę przepisów postępowania mogącą mieć wpływ na treść orzeczenia poprzez naruszenie art. 2 § 2 kpk, art. 4 kpk, art. 5 § 2 kpk, art. 7 kpk w zw. z art. 410 kpk polegające na wydaniu rozstrzygnięcia na podstawie nieprawdziwych ustaleń faktycznych, uwzględnieniu okoliczności przemawiających głównie na niekorzyść oskarżonego pomimo logicznych i uzupełniających się wyjaśnień z zeznaniami K. K. w kwestii prób kontaktowania się z pokrzywdzonym w celu wywiązania się z umowy, kształtowaniu przekonania organu postępowania na podstawie nie wszystkich przeprowadzonych dowodów, wydaniu orzeczenia z pominięciem całokształtu okoliczności ujawnionych w postępowaniu - w tym, w toku rozprawy głównej - mających istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia.

W konsekwencji obrońca wniósł o uniewinnienie oskarżonego od zarzucanego mu czynu, względnie uchylenie zaskarżonego orzeczenia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Wniesienie apelacji przez obrońcę skutkować musiało zmianą wyroku poprzez uniewinnienie oskarżonego, choć nie w oparciu o zarzuty podniesione w apelacji, aczkolwiek w części nie można im odmówić słuszności.

Dokonując kontroli instancyjnej zaskarżonego wyroku Sąd Okręgowy dostrzegł, iż wyrok ten wydany został wobec oskarżonego z oczywistą obrazą

prawa materialnego, które to uchybienie, mając na uwadze treść art. 440 k.p.k., należało uwzględnić z urzędu. Pamiętać bowiem trzeba, że Sąd Odwoławczy, zwłaszcza w przypadku środka odwoławczego wniesionego na korzyść oskarżonego, ma prawo ale i obowiązek zbadania sprawy pod względem merytorycznym i prawnym nie tylko w granicach środka odwoławczego, ale także niezależnie od tych granic, w celu stwierdzenia, czy nie zachodzi rażąca niesprawiedliwość wyroku.

Sąd Rejonowy skazując oskarżonego Ł. K. w sentencji wyroku przyjął opis czynu w takiej formie, w jakiej uczynił to prokurator formułując akt oskarżenia, przy czym zmodyfikował go tylko w taki sposób, aby odpowiadał uzupełnionej przez Sąd kwalifikacji o art. 12 kk. Stwierdzić w związku z tym należy, iż tak opisany czyn nie wyczerpuje znamion przestępstwa z 286 § 1 kk. Do ustawowych znamion przestępstwa opisanego w tym przepisie - przestępstwa oszustwa, należy doprowadzenie innej osoby do niekorzystnego rozporządzenia mieniem, ale nie w jakikolwiek sposób, a tylko za pomocą wprowadzenia jej w błąd albo wyzyskania błędu lub niezdolności do należytego pojmowania przedsiębranego działania. Brak takiego znamienia sprawia, że jakiegokolwiek inne zachowanie się sprawcy nie może skutkować zakwalifikowaniem go z art. 286§1 kk. Analiza opisu czynu przypisanego w wyroku oskarżonemu w żadnym razie nie wskazuje na to, czy tak opisane jego zachowanie się stanowiło wprowadzenie w błąd pokrzywdzonego, ewentualnie wyzyskanie jego błędu lub niezdolności do należytego pojmowania przedsiębranego przez pokrzywdzonego działania. Nie wskazano zatem w przypisanym czynie istotnego ustawowego znamienia czynu zabronionego zawartego w art. 286§1 kk. Z pewnością znamienia tego nie stanowi sformułowanie, że oskarżony doprowadził pokrzywdzonego do niekorzystnego rozporządzenia mieniem „poprzez niewywiązanie się z umowy i nie dostarczenie zakupionego towaru w postaci materiałów budowlanych”. Co prawda sposób działania oskarżonego polegający na wprowadzeniu pokrzywdzonego w błąd, został wskazany i opisany w uzasadnieniu wyroku Sądu Rejonowego, ale nie może

to zmieniać tego ustalenia, że w sentencji wyroku znamienia tego brak. W takim zaś razie wskazać należy na dość konsekwentne stanowisko Sądu Najwyższego i sądów apelacyjnych, akceptowane przez Sąd odwoławczy rozpoznający przedmiotową apelację obrońcy oskarżonego, a zgodnie z którym to stanowiskiem: „wyrok skazujący powinien zawierać dokładne określenie przypisanego oskarżonemu czynu, zaś ustalenie to powinno się znaleźć w samym wyroku, a nie dopiero w jego uzasadnieniu. Każdy wyrok powinien bowiem spełniać postulat jasności, jednoznaczności i czytelności nie tylko dla osób profesjonalnie zajmujących się stosowaniem prawa sądowego, ale również dla wszystkich takiej znajomości przedmiotu nieposiadających. Treść orzeczenia musi więc być jasna i oczywista, a wymóg ten jest zrealizowany wówczas, gdy określenie zarzucanego, a następnie przypisanego oskarżonemu przestępstwa, zawiera właśnie niezbędny z punktu widzenia ustawowych znamion przestępstwa opis czynu. W opisie tym muszą więc znaleźć się, w wypadku skazania osoby postawionej w stan oskarżenia, te wszystkie ustawowe znamiona czynu określonego w przepisie ustawy karnej, które zostały przyjęte za podstawę skazania.” (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 09 lutego 2006r., sygn. akt III KK 164/05, Prokuratura i Prawo 2006/9/12).

Nie jest możliwe skazanie oskarżonego za czyn, którego wszystkie znamiona nie zostały wymienione w opisie czynu - rozumianym jako czyn przypisany -zawartym w wyroku, a nie tylko w jego uzasadnieniu.” (wyrok Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 09 kwietnia 1998r., sygn. akt II AKa 46/98, OSA 1999/7-8/53).

W kontekście przytoczonych powyżej orzeczeń nie może budzić wątpliwości to, że wyrok Sądu I instancji dotknięty jest uchybieniem art. 413§2 pkt 1 kpk, a które miało istotny wpływ na treść wyroku. Tego rodzaju uchybienie, przy braku stosownej apelacji wywiezionej przez oskarżyciela publicznego na niekorzyść oskarżonego — jak już wskazano na wstępie — niemożliwym czyni utrzymanie zaskarżonego wyroku w mocy co do kwalifikacji prawnej czynu.

Niezależnie zatem od ustaleń wynikających z części motywacyjnej zaskarżonego wyroku, uchybienie powyższe, nie mogło zostać konwalidowane

przez Sąd Okręgowy poprzez uzupełnienie, wskazanego wyżej, opisu czynu przypisanego oskarżonemu o brakujące znamię, gdyż stanowiłoby to naruszenie zakazu reformationis in peius wynikającego z art. 434 § 1 k.p.k. oraz 443 k.p.k. Zakaz ten oznacza, iż w przypadku nie wniesienia środka odwoławczego na niekorzyść oskarżonego sąd odwoławczy, jak również sąd rozpoznający sprawę ponownie, nie może orzekać na jego niekorzyść. W niniejszej sprawie apelację wniósł tylko obrońca oskarżonego, a jednocześnie nie miały zastosowania regulacje zawarte w art. 434 § 3 k.p.k. zakładające wyłączenie obowiązywania zakazu. Tym samym zarówno w postępowaniu odwoławczym, jak i w postępowaniu ponownym toczącym się na skutek ewentualnego uchylecia zaskarżonego wyroku nie byłoby możliwe wydanie orzeczenia zawierającego rozstrzygnięcia mniej korzystne dla oskarżonego, niż te, zawarte w zaskarżonym wyroku. Nie budzi również wątpliwości, iż omawiany zakaz nie dotyczy wyłącznie kwestii kary, ale odnosi się do każdego rozstrzygnięcia, które mogłoby pogorszyć sytuację oskarżonego. W związku z tym niedopuszczalne jest zarówno w postępowaniu odwoławczym, jak i w postępowaniu ponownym, toczącym się na skutek ewentualnego uchylecia zaskarżonego wyroku, uzupełnianie opisu czynu zarzucanego oskarżonemu poprzez wprowadzenie do tego opisu jakichkolwiek ustawowych znamion przestępstwa, których opis ten nie zawierał przed zaskarżeniem orzeczenia jedynie na korzyść oskarżonego (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 15 listopada 2005r. - IV KK 238/2005 oraz z dnia 20 lipca 2005r. - I KZP 20/2005/ Niecelowe wobec tego jest uchylene zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania, ponieważ, jak to już wskazano powyżej, przepis art. 443 kpk nie pozwoliłby temu Sądowi na uzupełnienie opisu czynu o brakujące znamiona i tym samym wydanie orzeczenia dla oskarżonego surowszego, niż uchylone.

Zważywszy na treść wydanego przez Sąd Odwoławczy orzeczenia, odnoszenie się do zarzutów apelacji obrońcy oskarżonego pozostaje zbędne i bezprzedmiotowe (art. 436 k.p.k.).

W zaistniałej sytuacji Sąd Okręgowy na podstawie art. 437 § 1 i 2 kpk i art. 440 kpk w zw. z art. 438 pkt 2 kpk zmienił zaskarżony wyrok i uniewinnił oskarżonego od popełnienia zarzucanego mu czynu.

Wobec uniewinnienia oskarżonego o kosztach procesu za postępowanie w obu instancjach Sąd orzekł stosownie do art. 632 pkt 2 kpk i art. 634 kpk.

Z tych wszystkich względów Sąd Okręgowy orzekł, jak w sentencji.